

แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

สถานีพัฒนาที่ดินร้อยเอ็ด
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nation: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ ได้แก่ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดินร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) และการประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4 และสถานีพัฒนาที่ดินร้อยเอ็ด ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลโดยพิจารณาจากภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหาความต้องการของเกษตรกร และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินร้อยเอ็ด ได้จัดทำแผนกิจกรรม / โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินร้อยเอ็ด

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-7
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	4-1
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-3
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-3

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2566	2-8
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2566	2-8
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด	6-6
7-1	กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-5
7-2	กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น	7-10
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ โครงการนำร่อง ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-13

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด	2-1
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด	2-7
2-4	สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด	2-9
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2566	2-10
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของ ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด	6-8
7-1	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด	7-5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและพหุภูมิ ประกอบด้วย

- 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี
- 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น
- 3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

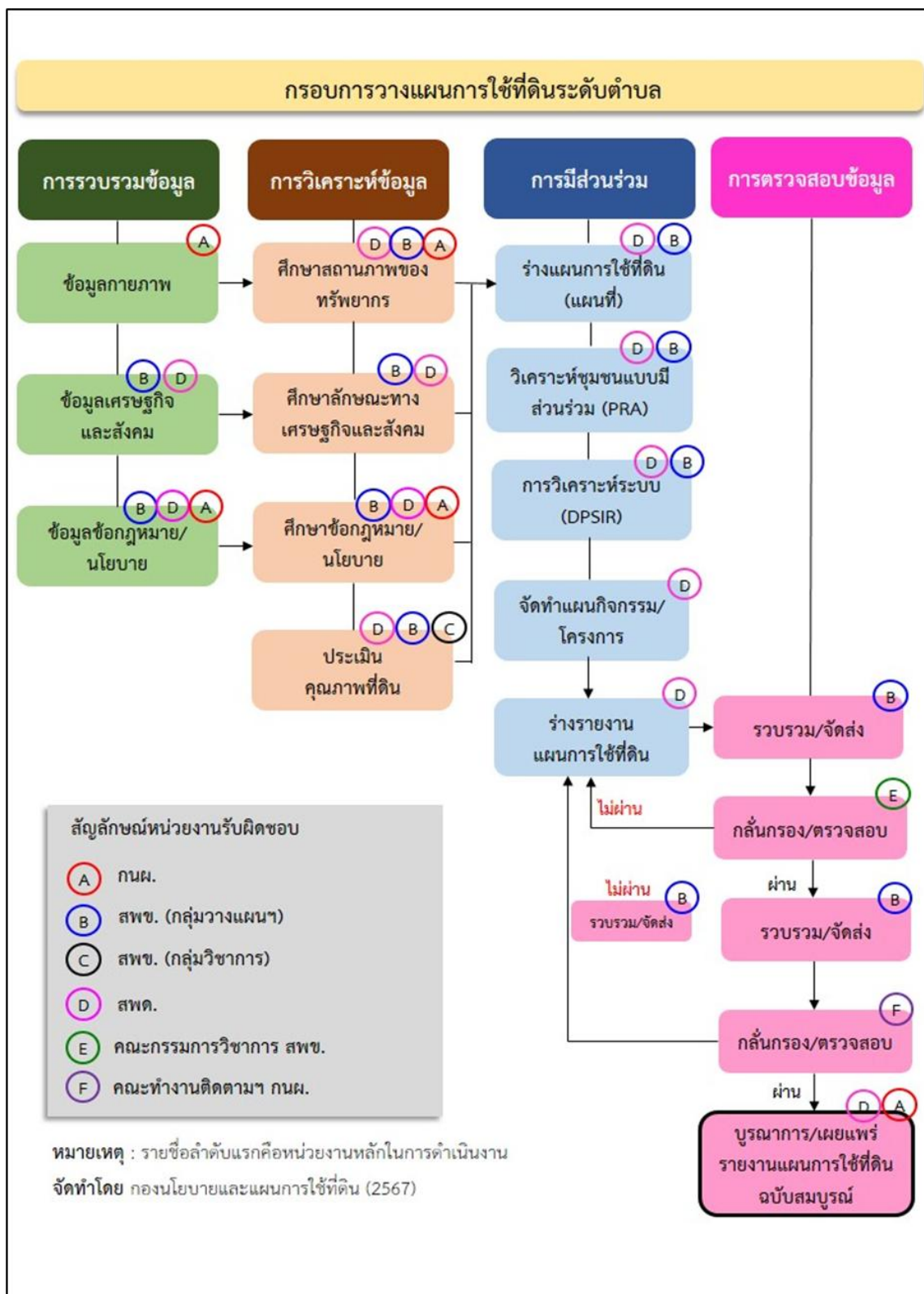
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“เทศบาลตำบลโนนชัยศรี โปร่งใส บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านการทุจริต”
(เทศบาลตำบลโนนชัยศรี, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอโพธารอง มีพื้นที่ประมาณ 45.37 ตารางกิโลเมตร หรือ 28,358 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลสระนกแก้ว อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลหนองหลวง ตำบลนาแซง อำเภอเสลาภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลสว่าง ตำบลโคกกกม่วง อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลโพธิ์ศรีสว่าง ตำบลโคกสูง อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

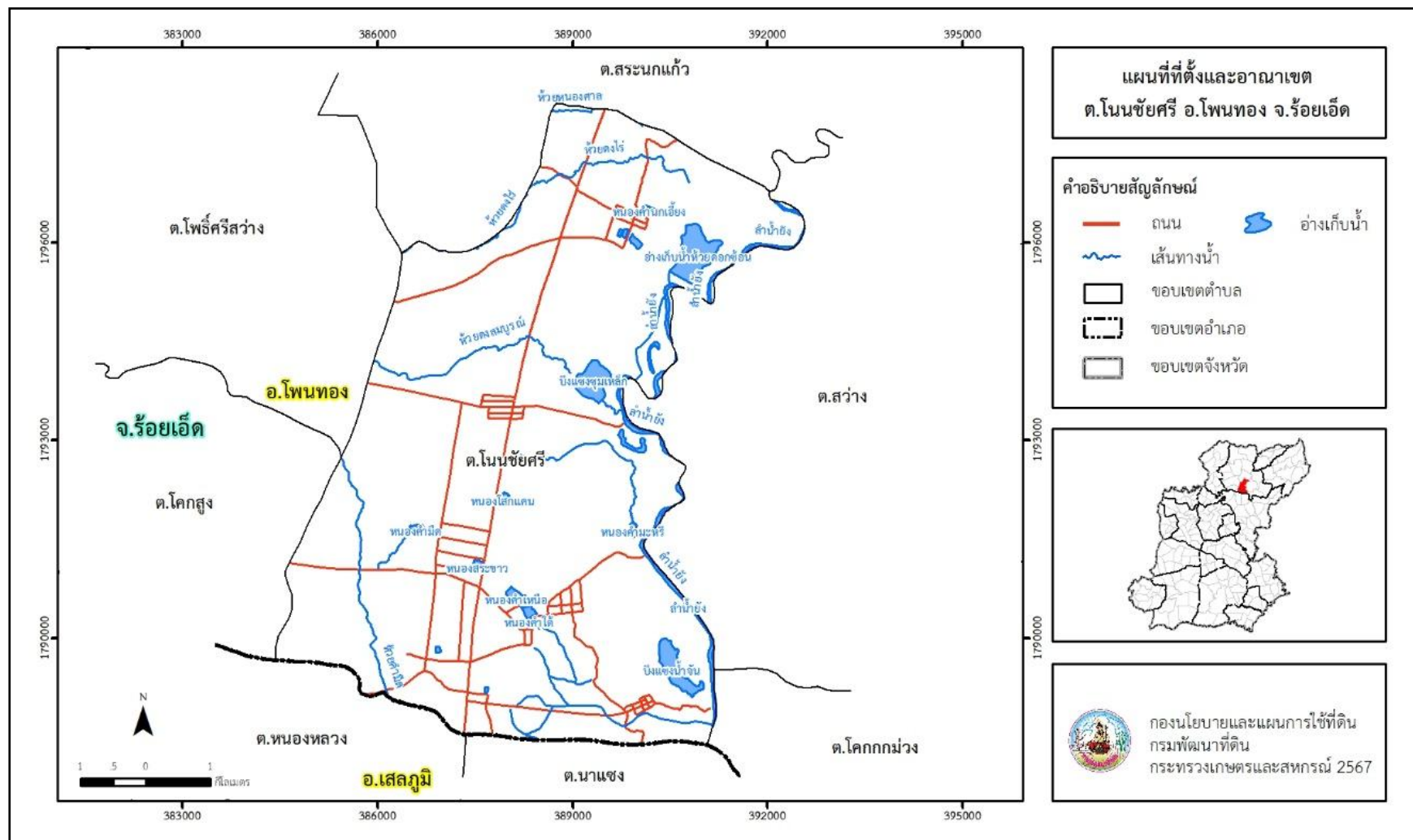
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 18 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านโนนชัยศรี	หมู่ที่ 10 บ้านจัวเหนือ
หมู่ที่ 2 บ้านโคกสมบูรณ์	หมู่ที่ 11 บ้านวังชัย
หมู่ที่ 3 บ้านน้ำคำ	หมู่ที่ 12 บ้านสายฝน
หมู่ที่ 4 บ้านหนองขี้ม้า	หมู่ที่ 13 บ้านไชยบุรี
หมู่ที่ 5 บ้านจัว	หมู่ที่ 14 บ้านศรีสวัสดิ์
หมู่ที่ 6 บ้านหว่าน	หมู่ที่ 15 บ้านสายไผ่คำ
หมู่ที่ 7 บ้านดอนหวาย	หมู่ที่ 16 บ้านโนนสะอาด
หมู่ที่ 8 บ้านคำสมศรี	หมู่ที่ 17 บ้านคำสมศรีเหนือ
หมู่ที่ 9 บ้านโนนศิริ	หมู่ที่ 18 บ้านสนามเป้า

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ และลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีแหล่งน้ำไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ลำน้ำยัง ห้วยคำมิด ห้วยดงไร่ ห้วยดงสมบูรณ์ ห้วยหนองศาลา และนอกจากนี้ยังมี บึง หนอง กระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลโนนชัยศรี อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537-2566) พบว่า ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35.9 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 17.8 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,391.2 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 111 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 263.2 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 18 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

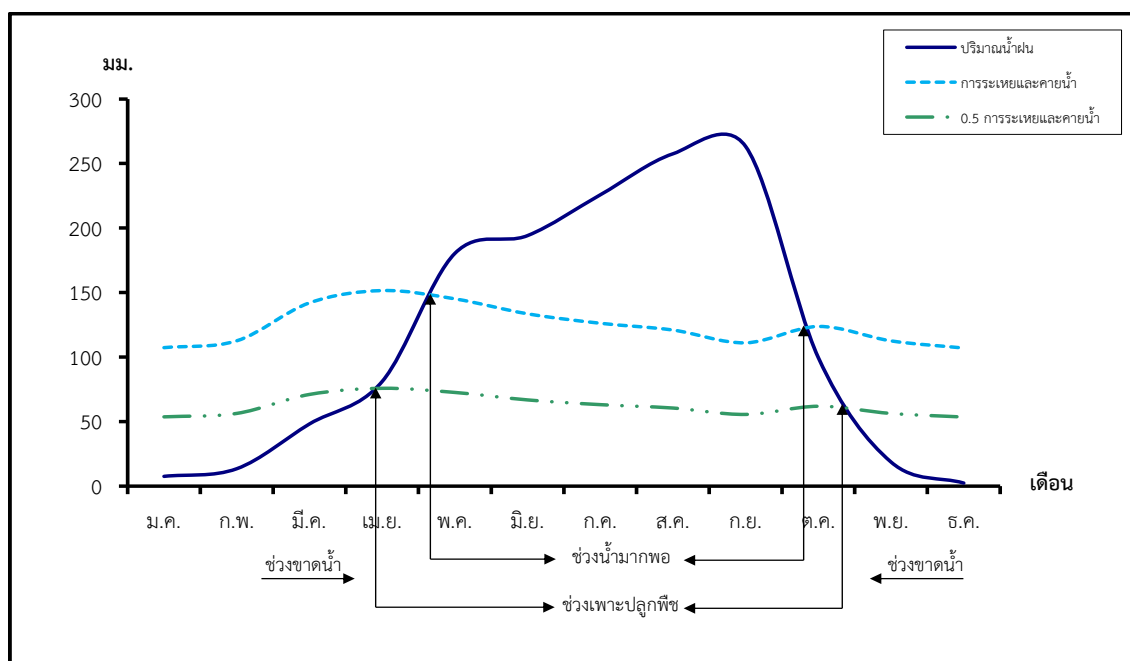
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดร้อยเอ็ด¹

เดือน	อุณหภูมิ (ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ²	ปริมาณฝนใช้การ ²
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	17.8	30.6	23.7	65.0	7.5	1.7	107.3	7.4
ก.พ.	19.9	32.7	25.8	63.0	13.4	2.7	112.6	13.1
มี.ค.	23.1	34.9	28.5	62.0	48.1	5.1	142.0	44.4
เม.ย.	25.0	35.9	29.9	65.0	81.0	7.2	151.5	70.5
พ.ค.	25.5	34.7	29.4	74.0	180.3	14.1	145.1	128.3
มิ.ย.	25.6	33.8	29.2	76.0	194.1	14.9	133.5	133.8
ก.ค.	25.3	32.7	28.5	78.0	225.7	17.4	126.2	144.2
ส.ค.	25.2	32.2	28.2	80.0	257.5	18.0	120.9	150.8
ก.ย.	24.8	31.7	27.7	83.0	263.2	18.1	111.0	151.3
ต.ค.	23.3	31.7	27.1	77.0	99.5	8.9	123.7	83.7
พ.ย.	21.0	31.5	25.8	70.0	18.6	2.9	112.5	18.0
ธ.ค.	18.3	30.0	23.7	66.0	2.3	0.9	107.0	2.3
เฉลี่ย	22.9	32.7	27.3	71.6	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,391.2	111.9	1,493.1	947.8

หมายเหตุ: ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดร้อยเอ็ด

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

2.5.1. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,573 ไร่ หรือร้อยละ 9.08 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หมู่บ้านบนพื้นราบ สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ และถนน เป็นต้น

2.5.2. พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 20,614 ไร่ หรือร้อยละ 72.68 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม
- 2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 14,132 ไร่ หรือร้อยละ 49.83 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว และ นาไร่
- 3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 2,069 ไร่ หรือร้อยละ 7.29 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง, อ้อย และ ไร่ร้าง
- 4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 4,239 ไร่ หรือร้อยละ 14.94 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา, ยูคาลิปตัส และ ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม เป็นต้น
- 5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 59 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง, ลำไย และ ไม้ผลผสม
- 6) หุ้ญญ่าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 25 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก
- 7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 76 ไร่ หรือร้อยละ 0.27 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

2.5.3. พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 1,929 ไร่ หรือ ร้อยละ 6.80 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบ รอสภาพฟื้นฟู

2.5.4. พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,986 ไร่ หรือร้อยละ 7.01 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หนอง, บึง, ทะเลสาบ, แม่น้ำ, ลำห้วย, ลำคลอง และอ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

2.5.5. พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,256 ไร่ หรือร้อยละ 4.43 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พุ่ญญา สลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ, พุ่ญญาธรรมชาติ, เหมืองเก่า หรือ บ่อขุดเก่า เป็นต้น

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,573	9.08
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,123	7.49
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	369	1.30
U405	ถนน	79	0.28
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	2	0.01
A	พื้นที่เกษตรกรรม	20,614	72.68
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	14	0.05
A100	นาร้าง	89	0.31
A101	นาข้าว	14,043	49.52
A200	ไร่ร้าง	35	0.12
A203	อ้อย	872	3.07
A204	มันสำปะหลัง	1,162	4.10
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	5	0.02
A302	ยางพารา	3,852	13.58
A303	ปาล์มน้ำมัน	4	0.01
A304	ยูคาลิปตัส	378	1.33
A401	ไม้ผลผสม	3	0.01
A407	มะม่วง	53	0.19
A413	ลำไย	3	0.01
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	25	0.09
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	76	0.27

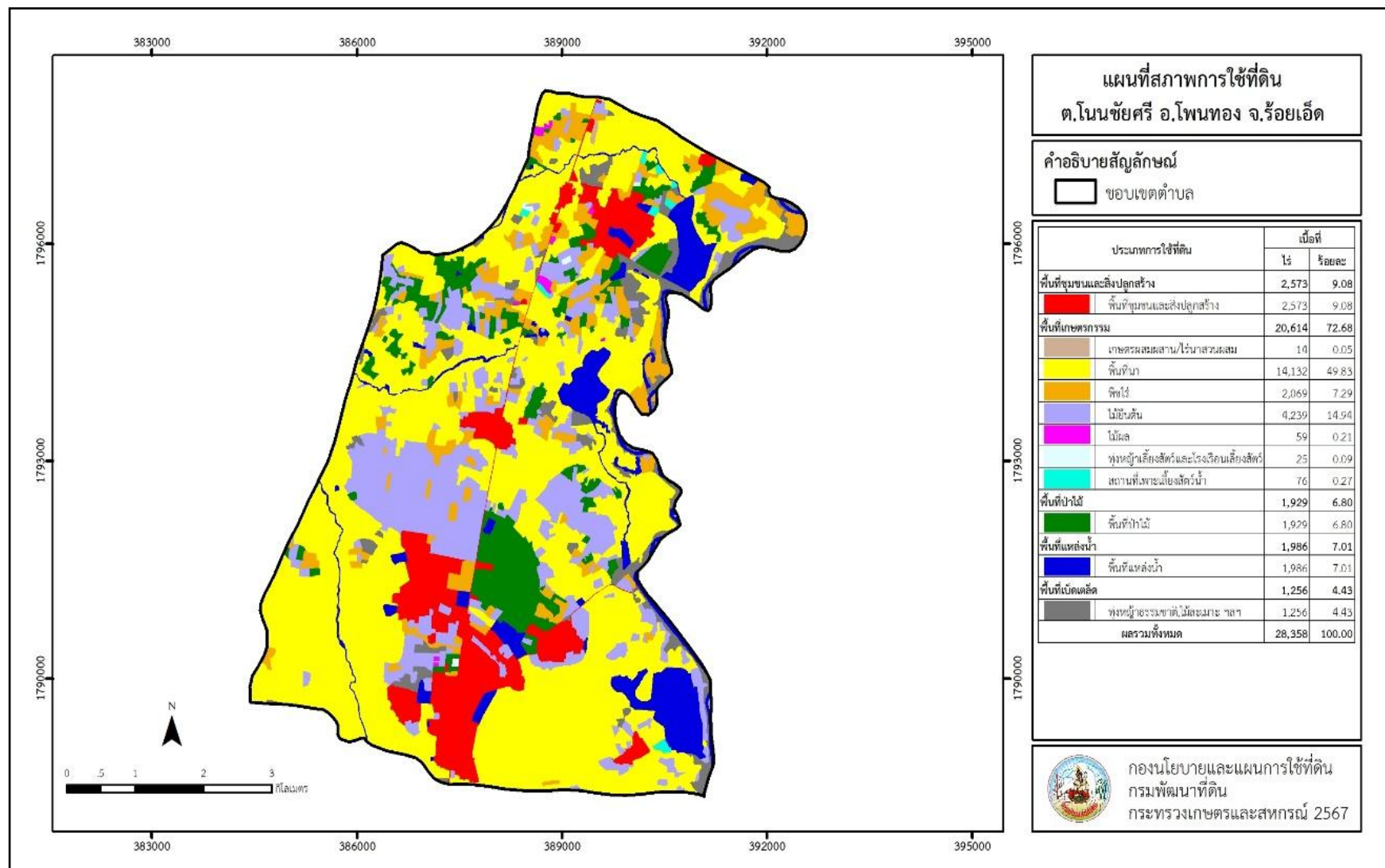

ตารางที่ 2-2 (ต่อ) สภาพการใช้ที่ดินตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
F	พื้นที่ป่าไม้	1,929	6.80
F200	ป่าผลัดใบรกร้างพื้นที่	1,929	6.80
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,256	4.43
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	36	0.13
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	1,205	4.25
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	15	0.05
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,986	7.01
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	419	1.48
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	1,083	3.82
W201	อ่างเก็บน้ำ	349	1.23
W202	บ่อน้ำในไร่นา	135	0.48
ผลรวมทั้งหมด		28,358	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567)

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่าประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลโนนชัยศรี มีประชากรรวม 9,030 คน แยกเป็นชาย 4,431 คน เป็นหญิง 4,599 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 199 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,845 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่เข้ามาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,742 ครัวเรือน หรือร้อยละ 61.23 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,103 ครัวเรือน หรือร้อยละ 38.77 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลโนนชัยศรี	2,845	4,431	4,599	9,030
หมู่ที่ 1 โนนชัยศรี	180	251	286	537
หมู่ที่ 2 โคกสมบูรณ์	191	346	310	656
หมู่ที่ 3 น้ำคำ	118	160	166	326
หมู่ที่ 4 หนองขี้ม้า	224	389	371	760
หมู่ที่ 5 จั่ว	255	427	459	886
หมู่ที่ 6 หวาน	210	288	320	608
หมู่ที่ 7 ดอนหวาย	114	216	199	415
หมู่ที่ 8 คำสมศรี	162	271	289	560
หมู่ที่ 9 โนนศิริ	178	225	252	477
หมู่ที่ 10 จั่วเหนือ	182	303	303	606
หมู่ที่ 11 วังชัย	156	226	263	489
หมู่ที่ 12 สายฝน	194	293	286	579
หมู่ที่ 13 ไชยบุรี	84	148	134	282
หมู่ที่ 14 ศรีสวัสดิ์	95	122	137	259
หมู่ที่ 15 สายไผ่คำ	141	241	253	494
หมู่ที่ 16 โนนสะอาด	119	158	167	325
หมู่ที่ 17 คำสมศรีเหนือ	145	226	249	475
หมู่ที่ 18 สนามเป้า	97	141	155	296

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,845	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,742	61.23
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มากขึ้นทะเบียนฯ	1,103	38.77

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)
2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 28,358 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,845 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 9.97 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบลมีเนื้อที่เกษตรกรรม 20,614 ไร่ หรือร้อยละ 72.68 ของเนื้อที่ตำบล และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 11.83 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,742 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย และบริโภคในครัวเรือน

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมพัฒนาชุมชน ปี 2566 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 185,123.10 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 68,393.05 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 90,825.39 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 33,555.11 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 94,297.71 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 34,837.94 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลโนนชัยศรี	93,663.30	39,101.85	27,653.65	24,704.30	185,123.10	68,393.05	90,825.39	33,555.11
หมู่ที่ 1 โนนชัยศรี	119,798.72	53,361.07	57,926.17	39,295.97	270,381.95	76,883.42	286,768.99	81,543.09
หมู่ที่ 2 โคกสมบุรณ์	39,493.67	29,990.51	27,126.58	22,194.94	118,805.70	54,252.31	81,133.54	37,049.42
หมู่ที่ 3 น้ำคำ	63,011.63	57,767.44	21,258.14	22,325.58	164,362.79	70,676.00	104,813.95	45,070.00
หมู่ที่ 4 หนองขี้ม้า	128,497.01	32,916.17	22,655.09	16,179.64	200,247.90	65,829.53	70,013.17	23,016.14
หมู่ที่ 5 จิ้ว	86,228.45	22,215.52	26,487.07	24,543.10	159,474.14	64,456.45	86,491.82	34,958.37
หมู่ที่ 6 หว่าน	101,458.33	22,928.57	17,122.02	19,154.76	160,663.69	65,196.86	52,160.71	21,166.67
หมู่ที่ 7 ดอนหวาย	50,416.67	45,297.62	15,175.00	18,000.00	128,889.29	51,555.71	43,357.14	17,342.86
หมู่ที่ 8 คำสมศรี	102,086.61	39,283.46	28,141.73	41,519.69	211,031.50	68,720.51	23,905.51	7,784.62
หมู่ที่ 9 โนนศิริ	144,687.50	63,177.08	35,968.75	21,666.67	265,500.00	92,347.83	31,484.38	10,951.09
หมู่ที่ 10 จิ้วเหนือ	128,985.61	63,964.03	44,812.95	27,557.55	265,320.14	91,285.89	163,744.60	56,337.87
หมู่ที่ 11 วังชัย	77,426.23	27,106.56	17,352.46	30,213.11	152,098.36	81,030.57	62,409.84	33,248.91
หมู่ที่ 12 สายฝน	45,883.56	31,671.92	27,811.64	8,084.25	113,451.37	45,756.63	81,799.32	32,990.88
หมู่ที่ 13 ไชยบุรี	95,915.49	39,577.46	28,028.17	26,408.45	189,929.58	75,335.20	114,295.77	45,335.20
หมู่ที่ 14 ศรีสวัสดิ์	148,716.42	31,865.67	26,074.63	17,679.10	224,335.82	77,079.49	101,186.57	34,766.67

ตารางที่ 2-5 (ต่อ) รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
หมู่ที่ 15 สายไผ่คำ	50,585.00	29,350.00	23,385.00	15,435.00	118,755.00	45,153.99	105,150.05	39,981.01
หมู่ที่ 16 โนนสะอาด	99,649.85	52,280.60	15,841.79	761.19	168,533.43	74,779.74	142,914.93	63,412.58
หมู่ที่ 17 คำสมศรีเหนือ	113,075.00	55,933.33	18,766.67	60,691.67	248,466.67	66,702.46	23,800.00	6,389.26
หมู่ที่ 18 สนามเป้า	114,920.63	41,301.59	33,968.25	16,126.98	206,317.46	72,211.11	22,587.30	7,905.56

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4A เนื้อที่ 1,055 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4B เนื้อที่ 2,544 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5A เนื้อที่ 984 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5B เนื้อที่ 23,775 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลโนนชัยศรี มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,391.2 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลโนนชัยศรี มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ บึงแขงชุมเหล็ก บึงแขงน้ำจัน ลำน้ำยัง หนองคำไต้ หนองคำนกเอี้ยง หนองคำมะหรี หนองคำมิด หนองคำเหนือ หนองสระขาว หนองโสกแคน ห้วยคำมิด ห้วยดงไร่ ห้วยดงสมบูรณ์ และห้วยหนองศาลา

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยดอกซ้อน

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลโนนชัยศรี มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 23 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 21 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเสร็จ 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 6 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sIA ชุดดินโนนแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,621 ไร่ หรือร้อยละ 9.24 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sIB ชุดดินโนนแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 361 ไร่ หรือร้อยละ 1.27 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Ndg-pic-sIB ดินโนนแดงที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 513 ไร่ หรือร้อยละ 1.81 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Re-col-sIA ดินร้อยเอ็ดที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,757 ไร่ หรือร้อยละ 13.25 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Re-pic-sIA ดินร้อยเอ็ดที่มีศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 70 ไร่ หรือร้อยละ 0.25 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน St-sIA ชุดดินสีทน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,162 ไร่ หรือร้อยละ 4.10 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 15 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Chp-sIB ชุดดินชุมพลบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,298 ไร่ หรือร้อยละ 4.58 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Ckr-gm-sIB/b ดินจักราชที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีคันนา มีเนื้อที่ 1,366 ไร่ หรือร้อยละ 4.82 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Ht-sIB ชุดดินห้วยแถลง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,958 ไร่ หรือร้อยละ 10.43 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Ht-sIB/d3c ชุดดินห้วยแถลง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็ก ที่ความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 168 ไร่ หรือร้อยละ 0.59 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Kg-tks-sIB ดินคำบงที่เป็นทรายหนา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,025 ไร่ หรือร้อยละ 3.61 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Kg-mw,tks-sIB ดินคำบงที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นทรายหนา มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,279 ไร่ หรือร้อยละ 18.62 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Kmr-sIB ชุดดินเขมราฐ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 16 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Msk-lsA/d4c ชุดดินมหาสารคาม มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็ก ที่ความลึก 100-150 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 359 ไร่ หรือร้อยละ 1.27 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Msk-vtks-lsB ดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,014 ไร่ หรือร้อยละ 7.10 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Msk-gm-lsB/b ดินมหาสารคามที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 199 ไร่ หรือร้อยละ 0.70 ของเนื้อที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Pho-slB ชุดดินพล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 136 ไร่ หรือร้อยละ 0.48 ของเนื้อที่ตำบล

12) หน่วยแผนที่ดิน Ptc-mw-slB ดินปักธงชัยที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล

13) หน่วยแผนที่ดิน Ptk-slA/d3c ชุดดินพระทองคำ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และพบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็ก ที่ความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 524 ไร่ หรือร้อยละ 1.85 ของเนื้อที่ตำบล

14) หน่วยแผนที่ดิน Ptk-slB ชุดดินพระทองคำ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 38 ไร่ หรือร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล

15) หน่วยแผนที่ดิน Yt-slB ชุดดินยโสธร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,878 ไร่ หรือร้อยละ 13.67 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 605 ไร่ หรือร้อยละ 2.13 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 8,876 ไร่ หรือร้อยละ 31.30 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ดินค้ำบ่งที่เป็นทรายหนา (Kg-tks) ดินค้ำบ่งที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นทรายหนา (Kg-mw,tks) ชุดดินมหาสารคาม (Msk) ดินมหาสารคามที่เป็นทรายหนามาก (Msk-vtks) และดินมหาสารคามที่มีจุดประสีเทา (Msk-gm)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาด ชัน (%)	ความ ลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความ อุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัว เบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการ นำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึก ของ ชั้นจาโร ไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Chp-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	5.0-7.0	<2	-	1,298	4.58
Ckr-gm-slB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,366	4.82
Ht-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	2,958	10.43
Ht-slB/d3c	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	168	0.59
Kg-mw,tkslsB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	6.0-6.5	6.5-7.0	<2	-	5,279	18.62
Kg-tks-slB	2-5	>150	มากเกินไปถึงดี	ต่ำ	<10	35-75	6.0-6.5	6.5-7.0	<2	-	1,025	3.61
Kmr-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	16	0.06
Msk-gm-lsB/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	5.5-6.0	6.0-7.0	<2	-	199	0.70
Msk-lsA/d4c	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.5-6.0	6.0-7.0	<2	-	359	1.27
Msk-vtkslsB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.5-6.0	6.0-7.0	<2	-	2,014	7.10
Ndg-pic-slB	2-5	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	513	1.81
Ndg-slA	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	2,621	9.24

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

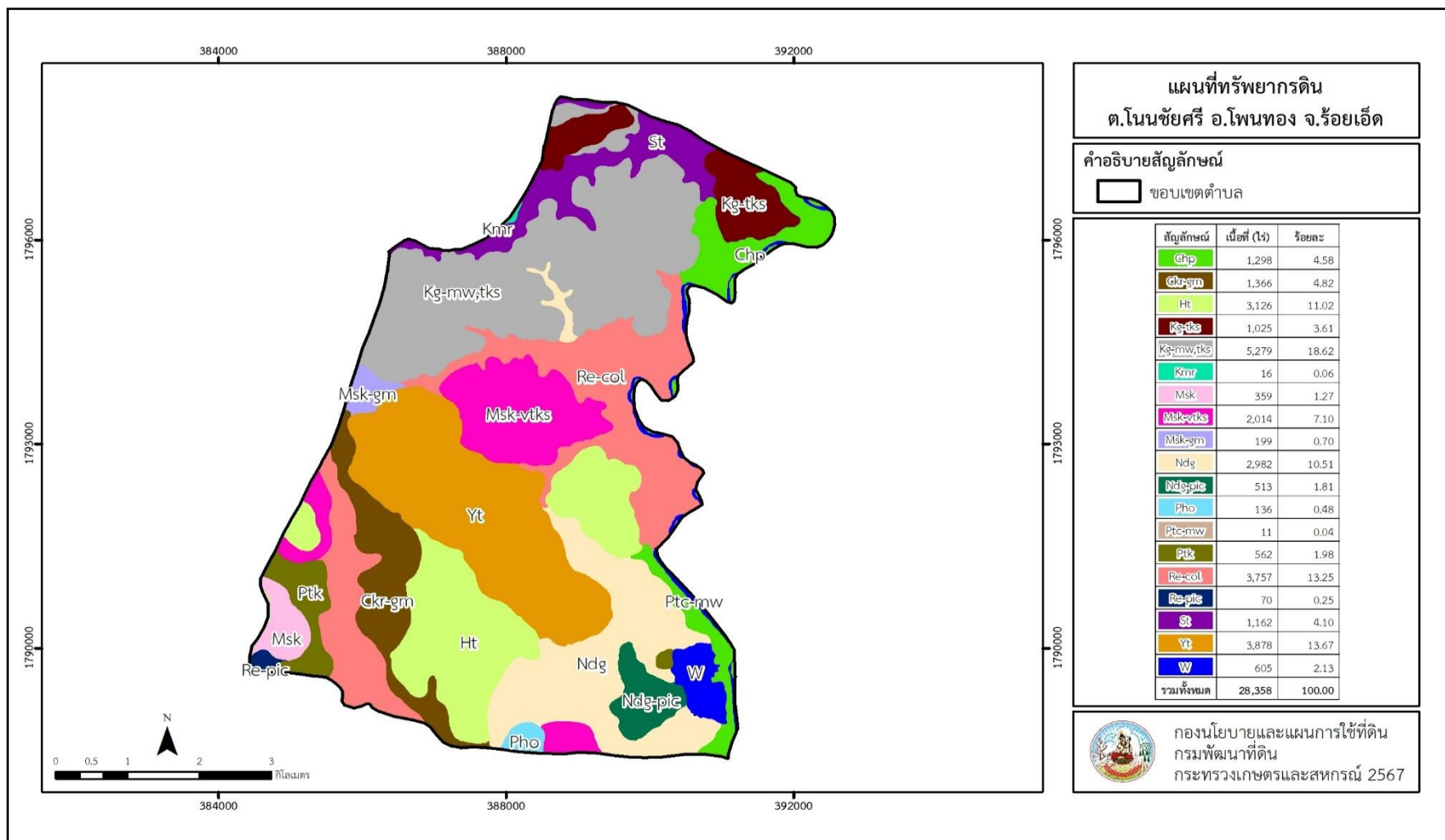
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Pho-slB	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.5-6.0	5.5-6.5	<2	-	136	0.48
Ndg-slB	2-5	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	361	1.27
Ptc-mw-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	11	0.04
Ptk-sIA/d3c	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	524	1.85
Ptk-slB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	38	0.13
Re-col-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	3,757	13.25
Re-pic-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	70	0.25
St-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	1,162	4.10
Yt-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	3,878	13.67
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	605	2.13
รวมทั้งหมด											28,358	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลโนนชัยศรี คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) ขาดแคลนแหล่งน้ำ
- 3) ดินทรายจัด
- 4) ดินเป็นกรด

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลโนนชัยศรี มีความต้องการ 4 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ปรับรูปที่ดิน และเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน
- 4) แก้ไขปัญหาความเป็นกรดของดิน

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) น้ำขาดแคลน
- 1.3) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร

3) สถานะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
- 3.3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.4) พื้นที่ป่าไม้ลดลง

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ตื้นเขินจากตะกอน
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

- 5.1) ปรับปรุงบำรุงดิน
- 5.2) จัดรูปแบบนา
- 5.3) บ่อน้ำไร่นา
- 5.4) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.5) ปลูกหญ้าแฝกป้องกันการชะล้างพังทลายของดินรักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.6) ปฏิรูปที่ดิน
- 5.7) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย
- 5.8) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นเกษตรผสมผสาน

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
 - (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ข้าว (*Oryza sativa* L.) เกษตรกรนิยมปลูกข้าวนาปี ในช่วงกลางเดือนพฤษภาคม ไปจนถึง ต้นเดือนมิถุนายน โดยบริบทพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตอาศัยน้ำฝนนอกเขตชลประทาน เพื่อลดต้นทุนการผลิต เกษตรกรจึงมักทำนาหว่านและจะเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าว ในช่วงกลางเดือนพฤศจิกายน ไปจนถึง ช่วงต้นของเดือนธันวาคม ก่อนจะมีการพักแปลงนา หรือ เริ่มเพาะปลูกพืชหลังนา เพื่อรักษามลประโยชน์เชิง เศรษฐกิจ และ ปรับปรุงโครงสร้างดิน

2) ยางพารา (*Hevea Brasiliensis*) โดยที่เกษตรกรแต่ละพื้นที่ จะมีวิธีการเพาะปลูกตามบริบท ท้องถิ่นของตน อย่างไรก็ตามสายพันธุ์ที่นิยมปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ พันธุ์ RRIM 600, RRIT 251 และ RRIT 226 (วิธีเกษตร, 2567) เมื่อนำมาประกอบเข้ากับข้อมูลที่ได้จากการทำ PRA แล้ว สามารถอธิบายระบบการเพาะปลูกได้ดังนี้ การปลูกยางพารานิยมปลูกในช่วงต้นฤดูฝน (เดือนมิถุนายน) เพื่ออาศัยความชื้นและปริมาณน้ำฝนสำหรับการเจริญเติบโตในระยะแรก ต่อมาในเดือนสิงหาคม – กันยายน จะเป็นช่วงที่เกษตรกรจะต้องดูแลรักษาต้นยางด้วยการกำจัดวัชพืช, ใส่ปุ๋ย และป้องกันโรค แมลงศัตรูพืช หลังจาก ที่ต้นยางพาราเริ่มโตจนสามารถให้ผลผลิตได้ เกษตรกรจะเปลี่ยนมาใส่ปุ๋ย 2 ครั้ง/ปี ในช่วงฤดูฝน และจะเริ่มกรีดยางพาราในช่วงเดือน พฤษภาคม ไปจนถึง เดือนมิถุนายน ก่อนจะ ปิดการกรีดยางในช่วงเดือน มกราคม - เมษายน เนื่องจากเป็นฤดูร้อน ขาดแคลนน้ำ จึงส่งผลต่อปริมาณน้ำ ยางที่ได้รับต่อรอบการกรีดยาง

3) ลำไย (*Dimocarpus Longan* Lour.) สายพันธุ์ที่เกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนิยม เพาะปลูก คือ พันธุ์อีตอ (E-daw) (Riangwong K., et al., 2023) เมื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูล พื้นฐานจากกระบวนการ PRA สามารถอธิบายระบบการเพาะปลูกได้ดังต่อไปนี้ ระยะการเจริญเติบโต ของต้นลำไยก่อนถึงระยะการเก็บเกี่ยวอยู่ที่ราว ๆ 7 เดือน จำแนกออกเป็นระยะการเจริญเติบโต ได้ดังนี้

(1) ระยะแทงช่อดอก และ ระยะดอกบาน อยู่ในช่วงเดือน มกราคม – กุมภาพันธ์ เกษตรกรส่วนใหญ่จะพ่นปุ๋ยทางใบ เพื่อบำรุงช่อดอกและเพิ่มอัตราการติดผล อย่างไรก็ตามในระยะนี้ต้น ลำไยจะอ่อนแอ และมักพบการระบาดของ หนอนกินดอก, หนอนเจาะก้านดอก และมวนลำไย

(2) ระยะติดผลขนาดเล็ก และ ระยะผลกำลังเจริญเติบโต โดยระยะติดผลขนาดเล็กจะ อยู่ในช่วงเดือน มีนาคม – เมษายน ก่อนที่จะเปลี่ยนเป็นระยะผลกำลังเจริญเติบโตในช่วงเดือน พฤษภาคม ไปจนถึง กรกฎาคม ในระยะนี้เกษตรกรจำเป็นต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ หากขาดน้ำ ผลจะกระกรึ้นและร่วงจากต้นได้ง่าย และถึงแม้จะมีการบริหารจัดการน้ำที่ดีแต่ลำไยก็ยังคงอ่อนแอ ต่อศัตรูพืช อาทิ ฝีมี่ส้มวันหวาน และ แมลงวันทอง

(3) ระยะเก็บเกี่ยวผลผลิต อยู่ในช่วงเดือนสิงหาคมเป็นต้นไป โดยในระหว่างรอผลผลิต เกษตรกรจะต้องใช้ไม้ค้ำกิ่ง เพื่อป้องกันการฉีกหักของกิ่งลำไย ซึ่งจะส่งผลต่อการแตกยอดอ่อนใหม่ รวมถึง การแทงช่อดอกในฤดูกาลผลิตถัดไป และจะต้องงดน้ำก่อนการเก็บเกี่ยวราว 7-10 วัน

(4) ระยะหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต อยู่ในช่วงเดือนกันยายน - ตุลาคม ในระยะนี้เกษตรกรจะตัดแต่งกิ่งลำไยที่ถูกโรคและแมลงเข้าทำลาย กิ่งหัก และอื่น ๆ เพื่อให้ทรงพุ่มโปร่งขึ้นและจะมีการใช้ปูนแดงทาที่บริเวณรอยแผลเพื่อป้องกันโรคและแมลงเข้าทำลายซ้ำซ้อน

(5) ระยะใบแก่ อยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม ในช่วงนี้เป็นช่วงที่เกษตรกรจะต้องตัดแต่งกิ่ง ทำความสะอาดแปลง และฉีดพ่นสารเคมีทางใบเพื่อป้องกันศัตรูพืช อย่างไรก็ตามในระยะนี้จะงดการให้น้ำเพื่อให้ต้นลำไยสามารถพักตัวได้เร็วขึ้น และ เพื่อให้มีการสร้างตาดอกที่สมบูรณ์

4) พืชผัก เกษตรกรนิยมปลูกพืชผักสวนครัว - สมุนไพร เพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก โดยพืชแต่ละชนิดจะหมุนเวียนในแปลงตลอดปี

ชนิดพืช	เดือน											
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
พืชหลัก												
1. ข้าวนาปี												ข้าวนาปี
2. ยางพารา												ยางพารา
พืชรอง												
1. ลำไย												ลำไย
2. พืชผัก												พืชผักสวนครัว

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และ คำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ยางพารา พืชผัก ลำไย

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

หน่วยที่ดิน	ข้าว	ยางพารา	พืชผัก	ลำไย
Chp-slB	S2ewons	S2ons	S2ns	S2ns
Ckr-gm-slB/b	S2ewons	S2ons	S2ns	S2ns
Ht-slB/d3c	S3o	S2ns	S2ns	S2ns
Ht-slB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns
Kg-mw,tkslB	S2ewons	S2ons	S2ns	S2ns
Kg-tks-slB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns
Kmr-slB	S2ewons	S2ons	S2ns	S2ns
Msk-gm-slB/b	S2ewons	S2ons	S2ns	S2ns
Msk-lsA/d4c	S2ons	S2ons	S2ns	S2ns
Msk-vtkslB	S2ewons	S2ons	S2ns	S2ns
Ndg-pic-slB	S2ewos	S2os	S2s	S2s
Ndg-slA	S2os	S2os	S2s	S2s
Ndg-slB	S2ewos	S2os	S2s	S2s
Pho-slB	S2ewos	S2os	S2s	S2s
Ptc-mw-slB	S2ewons	S2ons	S2ns	S2ns
Ptk-slA/d3c	S2ons	S2ons	S2ns	S2ns
Ptk-slB	S2ewons	S2ons	S2ns	S2ns
Re-col-slA	S2ns	S3o	N	S3o
Re-pic-slA	S2ns	S3o	N	S3o
St-slA	S2s	S3o	N	S3o
Yt-slB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลชุมพร อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถกำหนดออกเป็น 5 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่ยอยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 20,611 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 72.68 ของพื้นที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 6,065 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 21.39 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะม่วง มะพร้าว

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 2,702 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 9.53 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ สัก, ยางนา, ประดู่ และ พยุง

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 734 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.59 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 8,069 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 28.45 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 51 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.18 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะม่วง มะพร้าว

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 1,533 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.40 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ สัก ยางนา ประดู่ พยุง

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 1,334 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.71 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ ถั่วลิสง อินทผาลัม พริก ตะไคร้

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 77 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.27 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

4) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 26 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.09 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 26 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของพื้นที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบได้แก่ โรงเรือนเปิดโล่ง

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,575 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.08 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 2,573 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 9.07 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 2 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,981 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.99 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 1,499 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.29 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 482 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.70 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 1,260 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.44 ของพื้นที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

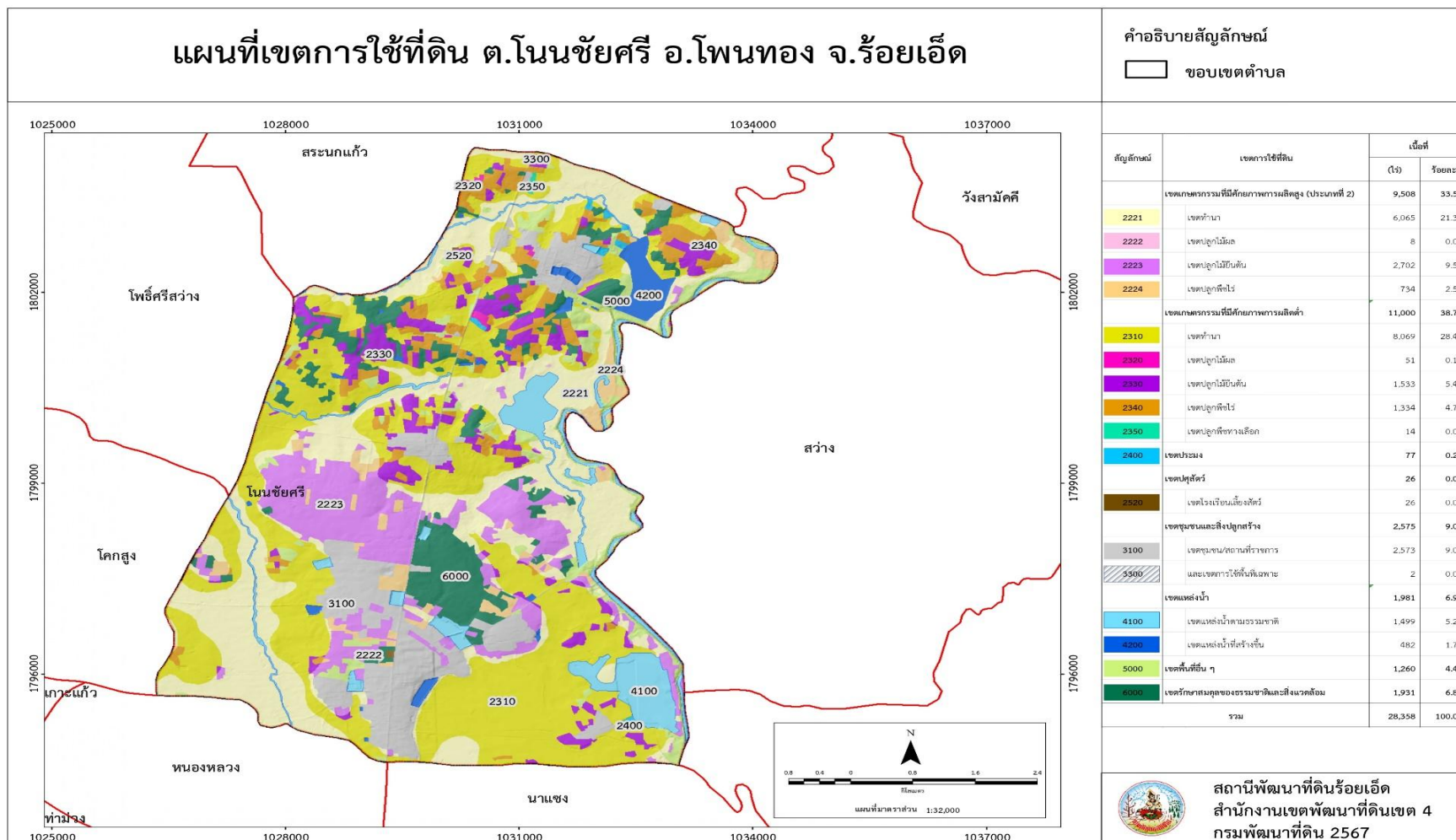
6.2.5 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 1,931 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.81 ของพื้นที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตเกษตรกรรม	20,611	72.68
1.1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	9,508	33.53
(1) เขตทำนา	6,065	21.39
(2) เขตปลูกไม้ผล	8	0.03
(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	2,702	9.53
(4) เขตปลูกพืชไร่	734	2.59
1.2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	11,000	38.79
(1) เขตทำนา	8,069	28.45
(2) เขตปลูกไม้ผล	51	0.18
(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	1,533	5.40
(4) เขตปลูกพืชไร่	1,334	4.71
(5) เขตปลูกพืชทางเลือก	14	0.05
1.3) เขตประมง	77	0.27
1.4) เขตปศุสัตว์	26	0.09
(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	26	0.09
2. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,575	9.08
(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	2,573	9.07
(2) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	2	0.01
3. เขตแหล่งน้ำ	1,981	6.99
3.1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	1,499	5.29
3.2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	482	1.70
4. เขตพื้นที่อื่นๆ	1,260	4.44
5. เขตรักษาสมดุลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1,931	6.81
รวม	28,358	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ดแล้วเสร็จ จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณ 2567 ถึง 2570

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลโนนชัยศรี เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินร้อยเอ็ด เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินร้อยเอ็ด นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

- (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้
 - (1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - (1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - (1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - (1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - (1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - (1.6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
 - (1.7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
 - (1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - (1.9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)
- (2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้
 - (2.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - (2.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน

- (3) พื้นที่แล้งซ้ำซาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้
- (3.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - (3.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - (3.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

- 1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น
 - (1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)
 - (2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agriculture Practices: GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
 - (3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
 - (4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
- 2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
 - (1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนชัยศรี เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลโนนชัยศรี กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลโนนชัยศรีในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) ปัญหาขาดแหล่งน้ำในทำเกษตร และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาดินทรายจัด ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (3) การใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสม โดยสภาพภูมิประเทศพื้นที่ตำบลโนนชัยศรี สภาพพื้นที่ทั้งหมดเป็นที่ราบ และเป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความสูง ๑๕๐-๑๖๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยพื้นที่ราบมีความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มใช้ทำนา พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่

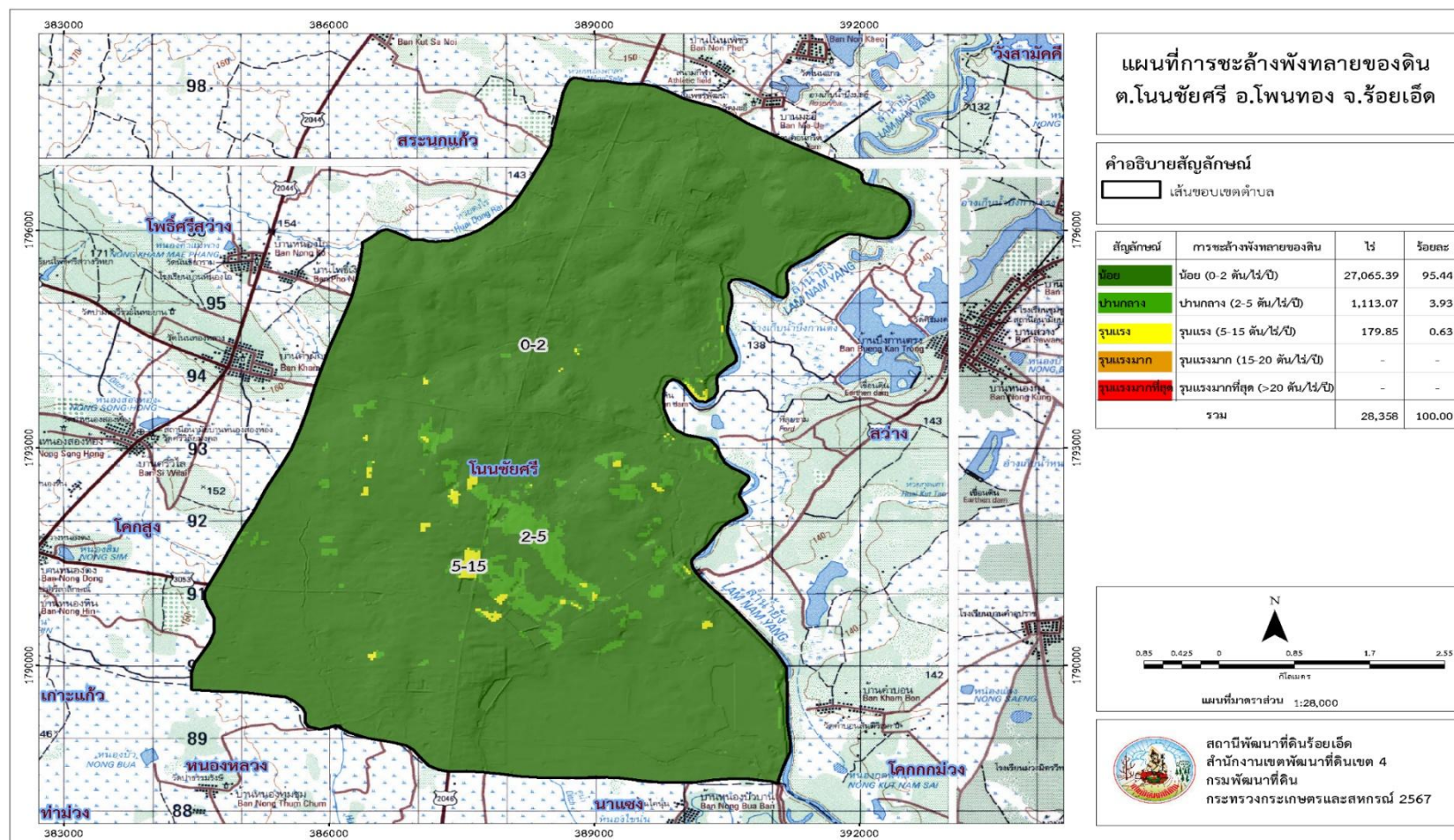

ด้านตะวันตกทอดยาวไปทางทิศเหนือของตำบล สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ การใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่ทำนาในที่ราบและปลูกพืชไร่บนที่ดอนคุณภาพของดินจึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการเกษตร และจากการวิเคราะห์การชะล้างพังทลายของดินของตำบลโนนชัยศรี ซึ่งมีเนื้อที่รวม 28,358 ไร่ นั้น พบว่า ส่วนใหญ่การชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับน้อย มีจำนวน 27,065.39 ไร่ รองลงมาการชะล้างพังทลายของดินระดับปานกลาง 1,113.07 ไร่ และการชะล้างพังทลายระดับรุนแรง 179.85 ไร่ ตามลำดับ ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากการพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้า นั้น นอกจากผลการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดต้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดินคงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบขาดแคลนนํ้า จะสรุปได้ว่ามี 6 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำ ลำน้ำ เป็นต้น (2) ก่อสร้างแหล่งเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (4) ขุดเจาะบ่อบาดาล (5) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ (6) ปลูกพืชใช้นํ้าน้อย

การแก้ไขปัญหการขาดแคลนนํ้าโดยจัดทำโครงการ **“การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ”** ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญห โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน คือ **1. ส่วนของต้นน้ำ** อยู่บริเวณตอนบนและด้านตะวันตกของตำบลคือ ลำน้ำยังมีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาภูพานที่บ้านดงหมู ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นต้นน้ำของลุ่มน้ำชีกับลุ่มน้ำสงคราม ไหลผ่านอำเภอยหัส อำเภอนามน อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอโพธารอง มายังตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง เป็นพื้นที่ดังกล่าวเพื่อลดการชะล้างพังทลาย การสูญเสียดิน และชะลอการไหลของน้ำ **2. ส่วนของกลางน้ำ** อยู่บริเวณตอนกลางของตำบล สภาพพื้นที่ประกอบด้วยที่ราบและพื้นที่ดอนบางส่วนมีระดับความสูญเสียดินในระดับปานกลางพื้นที่กลางน้ำมีบ้านวังชัย บ้านโนนชัยศรี บ้านศรีสวัสดิ์ และบ้านไชยบุรี การจัดการพื้นที่ควรก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ จัดรูปที่ดิน วางผังน้ำทั้งระบบ และสนับสนุนการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต **3. ส่วนของปลายน้ำ** อยู่บริเวณตอนกลางของตำบล สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ (ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และ 2-5 เปอร์เซ็นต์) มีส่วนน้อยที่มีความเสี่ยงในการสูญเสียดินจากการชะล้างพังทลายของดินและไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำ พื้นที่ปลายน้ำมีบ้านโคกสมบูรณ์ บ้านคำสมศรี และบ้านหนองขี้ม้าการจัดการพื้นที่ควรพัฒนาที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ ฝายกั้นน้ำ คลองส่งน้ำ การขุดบ่อบาดาล ปรับรูปที่ดินปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (รูปที่ 7-1

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน (เขตเกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 14,134 ไร่	1) การปรับปรุงบำรุงดิน	3,173,650
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 59 ไร่	(1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	256,000
3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 4,235 ไร่	(2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	1,980,510
4. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 2,068 ไร่	(3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	172,140
	(4) การพัฒนาเกษตรกรผู้ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	68,000
	(5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	518,000
	(6) การรณรงค์เฝ้าสังเกตข้อบกพร่องเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและแร่ธาตุในดิน	168,000
	(7) การจัดหาปูนโดโลไมท์	6,000
	(8) การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	5,000
	2) การบริหารจัดการน้ำ	18,405,000
	(1) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map	1,875,000
	(2) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	11,750,000
	(3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ	3,000,000
	(4) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	1,780,000
	3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	1,740,000
	(1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	720,000
	(2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	1,020,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
5. เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 26 ไร่	1) การปรับปรุงบำรุงดิน	458,250
	(1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	432,000
	(2) ผลิต-จัดหา และ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	10,000
	(3) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	16,250
	2) การบริหารจัดการน้ำ	117,800
	(1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	100,000
	(2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	17,800
	3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	220,000
	(1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	20,000
	(2) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ พร้อมสนับสนุนการปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	200,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	3,631,900
	2. การบริหารจัดการน้ำ	18,522,800
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	1,960,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	24,114,700

ตารางที่ 7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1.เขตเกษตรกรรม เนื้อที่ 20,496 ไร่	1) โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) 2) โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (สนง.เกษตรจังหวัด,ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว,) 3) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านพืช ปศุสัตว์ และประมงแบบครบวงจรสู่เกษตรมูลค่าสูง (สนง.เกษตรจังหวัด, ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร,ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว,สนง.ปศุสัตว์จังหวัด,สนง.ประมงจังหวัด,เกษตรและสหกรณ์จังหวัด) 4) โครงการพัฒนาสินค้าเกษตรแบบแปรรูป (สนง.เกษตรจังหวัด, ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร,ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว,สนง.ปศุสัตว์จังหวัด,สนง.ประมงจังหวัด,เกษตรและสหกรณ์จังหวัด) 5) โครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรรุ่นใหม่ (สนง.เกษตรจังหวัด, ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร,ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว,สนง.ปศุสัตว์จังหวัด,สนง.ประมงจังหวัด,เกษตรและสหกรณ์จังหวัด,สนง.สหกรณ์จังหวัด) 6) โครงการส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรมูลค่าสูง (สนง.เกษตรจังหวัด, ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร,ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว,สนง.ปศุสัตว์จังหวัด,สนง.ประมงจังหวัด,เกษตรและสหกรณ์จังหวัด) 7) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) (สนง.เกษตรจังหวัด, ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร,ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว,สนง.ปศุสัตว์จังหวัด,สนง.ประมงจังหวัด,เกษตรและสหกรณ์จังหวัด,สนง.สหกรณ์จังหวัด) 8) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) (สนง.เกษตรจังหวัด) 9) โครงการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสถาบันเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด,สนง.สหกรณ์จังหวัด) 10) โครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เพื่อบริหารจัดการเชิงรุก Agri-Map (สนง.เกษตรจังหวัด, สนง.ประมงจังหวัด,เกษตรและสหกรณ์จังหวัด) 11) โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน(สนง.เกษตรจังหวัด, เกษตรและสหกรณ์จังหวัด)
2.เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 26 ไร่	1) โครงการส่งเสริมการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ไม่เหมาะสม(สนง.ปศุสัตว์จังหวัด) 2) โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด)
3. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,981 ไร่	1) โครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (ชลประทานจังหวัด) 2) โครงการขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร และระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (ชลประทานจังหวัด,สนง.ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด)

แผนการใช้ที่ดินตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลโนนชัยศรี อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568 - 2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน													3,173,650	พต.
เขตทำนาข้าว/พืชไร่/ไม้ผล/ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	51,200	51,200	51,200	51,200	51,200	256,000	พต.
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	12	12	12	12	12	60	396,102	396,102	396,102	396,102	396,102	1,980,510	พต.
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	50,000	50,000	51,200	51,200	51,200	51,200	172,140	พต.
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	4	4	4	4	4	20	13,600	13,600	13,600	13,600	13,600	68,000	พต.
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	103,600	103,600	103,600	103,600	103,600	518,000	พต.
	1.6 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	17	17	17	17	17	85	33,600	33,600	33,600	33,600	33,600	168,000	พต.
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	80	80	80	80	80	400	1,200	1,200	1,200	1,200	1,200	6,000	พต.
	1.8 สารเร่ง พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	ไร่	24	24	24	24	24	120	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	พต.
เขตทำนาข้าว/พืชไร่/ไม้ผล/ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	2. การบริหารจัดการน้ำ													11,928,000	
	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	-	-	-	-	-	-	-	2,350,000	2,350,000	2,350,000	2,350,000	2,350,000	11,750,000	พต.
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	1	2	3	2	2	10	17,800	17,800	17,800	17,800	17,800	178,000	พต.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน													30,225,000	
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	975,000	975,000	975,000	975,000	975,000	4,875,000	195,000	195,000	195,000	195,000	195,000	975,000	พต.
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	130,000	130,000	130,000	130,000	130,000	5,200,000	5,850,000	5,850,000	5,850,000	5,850,000	5,850,000	29,250,000	พต.
รวมเป้าหมายดำเนินงานและงบประมาณ														45,326,650	พต.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณการเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบลปี 2565. แหล่งที่มา : <https://ebmn.cdd.go.th/>. /25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา : <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. /1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้านรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). สืบค้นจาก แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. /1 มีนาคม 2566.
- องค์การบริหารส่วนตำบลโนนชัยศรี. 2567 วิสัยทัศน์ของตำบล. สืบค้นจาก แหล่งที่มา : <https://www.nonchaisri.go.th/content/210/48675> /วิสัยทัศน์การพัฒนา/. สิงหาคม 2567

ผู้จัดทำ

นางสาวสิญจรัตน์ ณรงค์ศักดิ์รัตน์	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินร้อยเอ็ด
นายปิยมิตร ภูคองน้ำ	เจ้าพนักงานการเกษตรอาวุโส
นายไชยันต์ โคตุเคน	เจ้าพนักงานการเกษตรอาวุโส
นางสาวนวลรัตน์ ยิ่งเจริญ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นายไวภูณัฐ คำสำลี	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
นางสาวสุพัตรา ปังชะ	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
นายสำราญ บุญวิเศษ	นักวิชาการเกษตร
นางสาวญาดา เอี่ยมพงษ์	นักวิชาการเกษตร
นายปริญญญา เชิงหอม	นักวิชาการเกษตร
นายวิรัตน์ ป้องเศร้า	นักวิชาการเกษตร
นางปณิดา วงษ์วาสน์	นักวิชาการเกษตร
นายนิพน สมบัติล้วน	นักวิชาการเกษตร
นายสมศักดิ์ เพชรลือชา	นักวิชาการเกษตร
นายทรงศักดิ์ ศรีสุวรรณ	นักวิชาการเกษตร
นายกฤษณะ สมบัติล้วน	นักวิชาการเกษตร
นายวาทัญญู สุดดี	นักวิชาการเกษตร
นายแก้วมหา มะยุระรักษ์	นักวิชาการเกษตร

ผู้ให้ข้อมูล

คณะเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนชัยศรี กำนันตำบลโนนชัยศรี ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1-18 หมอดินอาสาประจำตำบลโนนชัยศรี และหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน

